

החברים בגדו בו!

על זרועו היה חרוט המיספר, זכר לזמן שהיה באושוויץ. כחבר-בית"ר היתה העלייה לארץ בדמו. הוא רצה לבנות ישוב, להיות חקלאי.

אלף שקל. רב ראה שיתקשה להחזיר את חובותיו, ולכן נאלץ למכור את המשק שלו במושב. הוא היה חייב 50 אלף דולר. את מחציתם התחייב יהודה להחזיר.

ועד המושב התחיל ללחוץ. איימו לסגור את המים, הפסיקו את האשראי, איימו לתבוע אותו לבוררות.

על אף המצב הקשה, ניסה יהודה להשתקם עם בנו ישראל. השניים הקימו חממת-עגבניות, שהניבה יכול טוב. יהודה חשב שהמצב השתפר, אך חובותיו לבנקים ולוועד המושב הלכו ותפחו. "בחצי השנה האחרונה הוא נכנס לדיכאון. כבר לא עבד. כבר לא פחד ממות. לבניו היה אומר: קיבלתי את החיים במתנה. כבר אין לי מה להפסיד".

אחרי מותו, הכל מתעניינים לפתע לרעת על המצוקה שהיה שרוי בה. קודם לכן איש במושב אביאל לא שם ליבו אליו, הכל התעלמו. כך היה נוח לכולם. לחצו עליו להחזיר חובות, איימו למכור את המשק והבית שבנה לפני 40 שנה בעמל כפיו.

ענבים מרים

חמישה ימים אחרי האסון הומה הבית הצנוע של מישפחת שמואל, הבית הראשון בפתח המושב, במי שבר אים להשתתף בצער המישפחה. אולי כדי לכפר על עוונם, אולי כדי למצוא אנשים היכולים להבין למצוקתם הם.

10 מישפחות, מבין ה-60 החיות באביאל, מצויות במצב דומה לזה שהיה בו יהודה: חוב של יותר מ-50 אלף דולר לאגודת אלונה ולבנקים. 40 נוספות שקועות אף הן בחובות המגיעים עד 10 אלפים דולר. מצב לאידע כשמדובר בישוים חקלאיים, מצב רע מאוד כשמדובר בעמידה לפני בורר, עיקולים ובתי-מישפט.

כשעלו חברים מאביאל להפגין מול משרד-הממשלה, יום אחרי שקברו את יהודה, מיהר שר-החקלאות החדש, אברהם כץ-עוז, להודיע על מחיקת חובותיו של יהודה. יהודה לא ביקש זאת בחייו. כל שביקש היה שתינתן לו האפשרות להחזיר את חובותיו על-פי ההסכם עם מינהל-הסדר-החובות של המושבים. פריסת חובות ל-15 שנה.

מושב אביאל עלה לקרקע לפני 41 שנה. לא מושב של בני היישוב הישן, אלא מושב של עולים חדשים, שראו לעצמם יעד לעבוד את הקרקע. קצת אחרי גיבעת-עדה וקצת לפני בנימינה, ליד המושבים עמיקם וגביעת-נילי. הוא שייך ליישובי הרוות-בית"ר.

בתעמולת-הבחירות השתמש הליי כוד במשבר במושבים ובקיבוצים כדי לנגח את מפלגת-העבודה. מסתבר שזו נקודת-יתרפה גם בקרב יישובי תנועת-החרות. אלא שביישובים אלה המינוח "חברים" איבד את משמעותו.

יהודה היה בן 25 כשעלה ארצה. הוא נולד בטרנסילבניה ועבר את השואה.

וקפץ אל מותו. דקות אחדות אחר-כך גילתה אותו אשתו, וניסתה לקרוא לעזרה. המקום שימש מחסן לכלי-עבודה ולאחסון השפנים של שלושת נכדיו.

כאן התאבד הבן ישראל מצביע על המ-קום שבו אביו תלה את עצמו. הוא טיפס על סולם, כרך חבל סביב צווארו

ניסיתי לעשות לו הנשמה, וידעתי שזה כבר לא יעזור. אחרי כמה דקות הגיעו אנשים והחליפו אותי".

אחר-כך הלך לטלפן לרב. בטלפון אמר שאביו התעלף. רב הרגיש שהרבני חמור יותר, ותוך זמן קצר הגיע למושב. כשראה את אביו, צעק: "הרגתם לי את אבא שלי!"

מקום לגדל ציפורנים אנחנו צריכים לגדל זקן, אומר ישר-אביאל, בנו של יהודה שמואל (64) ממושב נבוקר יום השלישי שם אביו קץ לחייו.

בשעה 7 ורבע יצא מהבית. כמדי יום, הדליק את הרדיו ואת תנור-החימום.

כשליזה, אשתו, ראתה שאינו חוזר, יצאה לחפש אחריו. תחילה חשבה: אולי הלך להאכיל את השפנים. כשהציצה דרך החלון במחסן-הכלים, ראתה את בעלה תלוי, וגופו משתלשל מהתיקרה. היא פרצה בצעקות ורצה לכביש. ישראל הגיע לאסוף את אביו לעבודה. כשראה את אמו הבין שמשו קרה. "הבנתי תיכף שזה קשור באבא שלי. חשבת: אולי קיבל התקלה. נכנסתי פנימה וראיתי אותו תלוי. קיבלתי כוח, לקחתי סכין ועליתי על הסולם כדי לחתוך את החבל.

בדרך שחינך את בניו, טיבעי היה שיישאר עובדים את הארמה אחרי שהשתחררו מהצבא. החלום שלו היה

משק

התמוטט

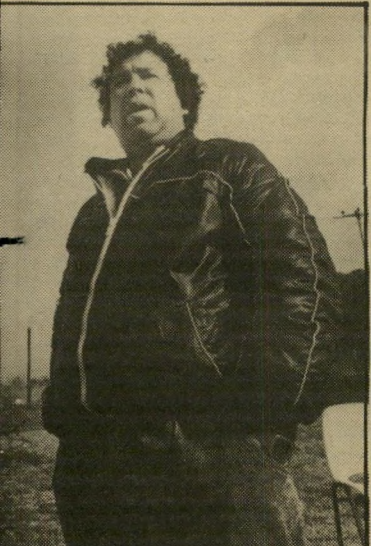

לרשה ילדים נולדו ליהודה ולליזה. שני בנים ובת. רב (35) הוא הבכור. אחריו ישראל (33) וחנה (27). שני הבנים עברו עם אביהם מגיל צעיר. הוא היה אדם חרוץ, אומרים כולם. אדם ישר, נשמה טובה, חקלאי בדמו.

בדרך שחינך את בניו, טיבעי היה שיישאר עובדים את הארמה אחרי שהשתחררו מהצבא. החלום שלו היה

האשה ליוה, גילתה ראשו-נה את גופת בעלה. היא מתקשה לעכל את אסונה ומקבלת את המנחמים הרבים.

הבן דב, הגיע דקות אחדות אחרי שנקבע מות אביו. בשנה האחרונה תמך בהוריו בשל דיכאון האב, שנקלע לחובות.

בארץ הכיר את אשתו ליוה. גם היא ניצולת-שואה, שעלתה מרומניה. השניים נישאו זה לזה והפכו לחקלאים. כיום-חרוף אביכי נראה גוש יישובי אלונה כלקוח מצויר. הכל טובל בירק, השקט מופר רק על-ידי רעש של טרקטור.

דרך משובשת מובילה לאביאל. ער-ברת ממש ליד מה שפעם היו החממות של יהודה. כבר לא רצועות ניילון